

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

omnibus scripturis, quæ de ipso erant, nec dubitandum, quin hic promissio de benedicto semine mulieris præcipua fuerit.

Nos sine ulteriori præloquio ipsam Evangelium accedemus, meditaturi ex eodem:

I. Ἀνθρῶπολογίαν sive *notitiam nostri.*

II. Χριστολογίαν, sive *notitiam Christi.*

J.J.

Exegesis.

Quemadmodum mulier primitus peccavit, & prævaricationem introduxit, 1. Tim. 2. v. 14. Ita etiam resurrectio Servatoris nostri iisdem primùm revelata & manifestata fuit, ut ex hæsterno Evangelio pluribus audivimus.

Verùm in prælecto Evangelio alia nobis manifestatio describitur, quomodo idem ille Servator in forma viatoris duobus discipulis Emaunticis apparuerit. Principiò oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Postquam verò iisdem scripturam exposuit, & multa illa vaticinia Mosis & Prophetarum explicuit, hospitium cum ipsis ingressus & ex pane, modo sibi aliàs confveto, fracto, agnitus, evanuit ex oculis eorum.

Quod si hinc Ἀνθρῶπολογίαν sive *notitiam nostri*, perdiscere velimus, spectemus:

I. *Paschale colloquium.* Loquebantur enim ipsi ad invicem, de omnibus his, quæ acciderant. Nempe de passione & morte Christi, sicut & de novellis, quod ex morte Servatoris resurrexisset, sicut mulieres nunciaverant.

Hic remetipsum in examen voca, utrum & ipse cum domesticis tuis, ejus-

modi conversationem & colloquia institueris?

Hoc ipsa rei æquitas tempore hoc paschali, sicut & officium nostrum, requireret. Sicut enim ex fructu deprehenditur, quàm diligenter hortulanus arborem curaverit: sic ex sermone hominis intelligitur, quomodo cor sit dispositum, Sir. 27. v. 7. Verùm plerumque parum observatur. Stultiloquium & scurrilitas plurimis arri- dent, Eph. 5. v. 4.

Hoc vero nefas est à Christianis ita fieri. Tempori potius inservientes *non loquamur blasphemias*, sicut Rabfaces, 2. Reg. 18. v. 28. Neque sermo sit *de voluptatibus carnalibus*, sicut Holoferni cum eunucho suo dicenti: Fœdum est apud Assyrios, si fœmina irrideat virum agendo, & immunis ab eo transeat, Judith. 12. v. 11. Nec disse- ramus, *quomodo genio indulgeamus*, sicut Epicuræorum vox est: Venite, & fruamur bonis, quæ sunt, Sap. 2. v. 6. & seqq.

Ejusmodi colloquia omnia improbanda sunt, & corrumpunt bonos mores, 1. Cor. 15. v. 33. quorum strictissima ratio die novissimo exigetur, Matth. 12. v. 36. Multò satius est, si festivitate hæc sedulò ad eum Domini frequentemus, & verbum Dei audiamus, sic enim occasionem capiemus illud quoque liberis nostris acuendi, Dent. 6. v. 7. ut à puero sacras literas discant, 2. Tim. 3. v. 15. & veram pietatem imbibant, quæ ad omnia utilis est, habetq; promissionem hujus & futuræ vitæ, 1. Tim. 4. v. 8.

II. *Cor anxium.* Cum enim Christus Discipulis Emaunticis appropinquaret, dicens ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus

grinus es in Hierusalem, & non cognovisti, quæ facta sunt in illâ, his diebus? Christus ulterius sermonem eorum eliciens, interrogat: Quæ? Et dixerunt: De Jesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo, & omni populo: & quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israël. Et nunc super hæc omnia dies tertia est hodie, quod hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ diluculo fuerunt ad monumentum: & non invento corpore ejus venerunt, dicentes: se etiam visionem Angelorum vidisse: qui dicant eum vivere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: & ita invenerunt, sicut mulieres dixerunt: ipsum verò non viderunt.

Hæc ita discipulorum horum sollicitudo & scrupulus fuit. Verùm hoc ipso incredulitatem suam prodiderunt, quod magis nitantur iudicio rationis, quam perspicuâ promissione, quam ex ore Christi identidem audiverant, quod quidem pati & mori, sed & tertiâ die resurgere velit. Propterea quoque reprehendit illos Christus, inquam: O stulti & tardi corde ad credendum, in omnibus, quæ locuti sunt Propheta.

Hic proba te, mi Christiane! annon & ipse quandoque per incredulitatem hoc modo peccaveris, quod ratione nimium inhians, verbum & promissiones DEI in dubium vocaveris?

O dilecti! adhuc hodie stulti & tardi corde inveniuntur, qui *mysteria fidei ratione suâ metiuntur*, aut aliâ præconcep-

opinionibus fascinati sunt, ut detorqueant scripturas ad ingenium suum, 2. Petr. 3. vers. 16. & cœlestem sapientiam justificent, Luc. 7. v. 35. Imprimis in Articulis, de Trinitate, de Personâ Christi, & de cœna Domini: verùm putantes se sapientes, stulti fiunt, Rom. 1. v. 22. stultam siquidem fecit Deus sapientiam hujus mundi, 1. Cor. 1. v. 20.

Quanta miracula in natura sunt, quæ ad rationem revocata, cum eâ non consentire videntur? Et tamen quia experientia illa probat, credenda sunt, licet omnium hominum rationi adversa esse videantur. Quod si igitur naturæ in naturalibus credimus; quidni magis Deo in divinis credemus, Omnis enim creatura ad suum genus, denuò refiguratur, deserviens ejus præceptis, Sap. 19. v. 6.

Aqua natura est, ut fluat. Verùm cum Deus per mare rubrum, & deinde per Jordanem Israëlitas ducere vellet, quasi murus à dextrâ eorum & lavâ erat, ut per medium ficci maris ingrederentur, Exod. 14. v. 22. Jos. 3. v. 16.

Solis & lunæ natura est, ut veloci cursu moveantur: Verùm cum Josua adversus Amorrhæos pugnaret, cursum suum sistere tenebantur, Jos. 10. v. 12. 13. ut una dies esset, quasi duo, Sir. 46. v. 5.

Ignis proprietas est, ut omnia, quæ corripit, comburat, & in cinerem redigat. Cum verò Sadrach, Mesach & Abed-Nego socii Danielis in fornacem ardentem abjicerentur, Deus vim ejus inhibuit, ut ne capillus quidem adureretur, Dan. 3. v. 21.

Ferri proprietas est, ut fundum petat. Verùm ad verbum Domini, per Elisam locutum, super aquam illud natavit, 2. Reg. 6. 6. Vide-

Videte dilecti ! ita Deus naturæ alligatus non est: sed omnia, quæcunque vult, facit, in cælo & in terra, in mari & in omnibus abyssis, Pſal. 132. v. 6. ideoque non diffidere ipsi, aut modum iuvandi præscribere debemus, si mediâ naturalia non appareant, sicut eques Samaritanus ejusmodi ingenio fuit, 2. Reg. 7. v. 2.

Hoc modo enim omnipotentia Dei derogatur, quæ tamen tanta est, ut neque unum deficiat, Esa. 40. v. 26.

Nos proinde cautè incedentes, in hujusmodi rebus Deo gloriam demus, plenissimè scientes, quia, quæcunque promisit, potens est facere, Rom. 4. v. 21. Zach. 8. v. 6.

III. *Ultimum votum.* Appropinquaverunt enim castello, quod ibant: & ipse se finxit, longius ire. Et coegerunt ipsum dicentes: Mane nobiscum Domine, quoniam advesperascit, & inclinata est dies. Et intravit, ut cum eis maneret.

Nobis quoque Dilecti ! advesperascit, & inclinata est jam dies.

Advesperascit in Choro, ratione hæreticorum & Pseudo-prophetarum, quos diabolus catervatim ablegat, quorum unus ait: hic est Christus, alius: ibi est, Matth. 24. v. 23. idque tanto clamore urgent, ut simplices confundantur, sicut Galatæ, Gal. 5. v. 6. & læpè salutis naufragium faciant, 1. Tim. 1. v. 19. Unde sat causæ nobis est, cum Davide precandi: Defecit sanctus &c. Pſal. 12. v. 1.

Advesperascit in Foro. Romanum Imperium non amplius tantâ autoritate, viribus, potentia & Majestate pollet, quantâ tempore Julii Cæsaris, & postea usque ad Trajanum, ubi ferreum planè erat, omnia alia regna committuens: sed nititur jam infirmis pedibus, quorum quædam pars fer-

rea, quædam verò fictilis est; ut non dubitandum, quin invictissimus Imperator Jesus Christus, brevi cum ultimo suo adventu irrupturus, & Romanum imperium aboliturus, contra verò aliud regnum suscitaturus sit, quod in æternum stabit, Dan. 2. v. 44.

Advesperascit quoque in Toro. Non enim est veritas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra, Ol. 4. v. 1. filius pro stulto habet patrem, & filia consurgit adversus matrem suam, nurus adversus sororum suam, Mich. 7. v. 6. Hinc finem intare, facile constat. Ipse siquidem Servator ait: Omne regnum in seipsum divisum, desolabitur, Luc. 11. v. 17. Et ut quod res est dicamus, quocunque oculos & animos intendimus, ultima tempora adeste, colligimus, id quod omnia elementa probant.

Sol aureus non amplius
Spectare vult per-aaxius,
Amittit hinc lucem suam,
En! maximam molestiam,
En! maximam molestiam,
Signum diei hoc ultimi!
Mœrore luna & sidera
Turbantur & sunt tristia,
Se liberari gestiunt,
Dum vanitati serviunt,
Signum diei hoc ultimi!

Die liebe Sonne kan nicht mehr
Zusehen / und entsetzt sich sehr/
Darum verliert sie ihren Schein/
Das mag ein grosse Trübsal seyn/
Das ist ein Zeichen vor dem jüngstē tag.
Der Mond und Sternen ängsten sich/
Und ihr Gestalt siht jämmerlich/
Wie gern sie wolten werden frey/
Von solcher grossen Büber ey/
Das ist ein Zeichen vor dem jüngstē tag.

Sff

Optan-

Optandum igitur foret, multos esse, qui Christum assiduis precibus sollicitarent, piè cum Ecclesia orantes: Excita Domine corda ad præparandas unigeniti tui vias, ut per ejus adventum purificatis tibi mentibus serviamus; & cum Discipulis Emaunticis:

Vespera jam venit, nobiscum Christe maneto:

Extingui lucem, ne patiare, tuam.

Hoc si fecerimus, Christus nobiscum manebit, sicut discipulorum horum precibus annuit. Voluntatem enim timentium se, facit, & clamorem eorum exaudit, & salvos facit eos, Psal. 145. v. 19.

Quod si verò Christum nobiscum habeamus, nihil nostrâ refert, si advesperascit, quia tenebræ non obscurabunt nos, & nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus, Psal. 139. v. 12. Quinimò

Sit plenus orbis Dæmonum,
Qui nos vorare tendant:
Timebimus non admodum,
Nobis trophæa pendant.
Princeps in orbe,
Ringat furore:
Nihil nocebit,
Nam judicatus is,
A verbulo peribit.

Und wann die Welt voll Teuffel wâr/
Und wolten uns verschlingen /
So fürchten wir uns nicht so sehr /
Es sol uns wol gelingen:
Der Fürst dieser Welt /
Wie sauer er sich stellt /
Thut er uns doch nicht /
Das macht er ist gericht /
Ein Wörtlein kan ihn fällen.

De Secundo.

PROgrediemur nunc ad alteram partem, ^{Christi} sive ^{notitiam} Christi contemplaturi. Hic nobis in Evangelio præfente commendatur:

I. *Tanquam peregrinus & viator.* Non enim in forma propria discipulis hisce apparet, aliàs enim facile agnovissent: sed ut viator, qui iter longum habeat expediendum, quo ipso innuere voluit, se fore cum Ecclesia omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi, Matth. 28. v. ult. non verò in Majestate & claritate suâ, sed *sub formâ peregrinâ*, contactus pallio verbi & sacramentorum. Neque enim nos Majestatem ejus ferre possemus, sicut nec Israëlita: Mosis faciem intueri poterant, ratione splendoris, quem de monte Sina attulerat, Exod. 34. v. 33. Ideo imbecillitati nostræ accommodat se, & agit nobiscum per homines nobis similes, Jac. 5. v. 17. qui habent thesaurum Evangelii in vasis fictilibus, ut sublimitas virtutis Dei sit, & non ex nobis, 2. Cor. 4. v. 7. Et tamen rectè dicitur: Qui vos audit, me audit, Luc. 10. 16.

Quando itaque in locum confessionis venis, & vides tibi mortalem tibi dicentem: Confide fili! confide filia! remissa tibi sint peccata tua, Matth. 9. v. 2. Cave offendaris in forma peregrina, sed firmiter persuade tibi, ipsum Christum hæc præsentem, & per verbi ministrum efficacem esse. Quæcumque enim solveritis super terram, erunt soluta & in cælo, Matth. 18. v. 19.

Similis ratio est prædicationis, Baptismi & Cœnæ, quæ omnia coram mundo abjecta videntur, & tamen Deus virtute suâ ea ornavit, ut qui *media hæc salutariter usurpat,*